

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti

novembar 2023. godine

Bilten broj 11/2023

Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pod lupom.....	4
Da li je prestao mandat direktoru BIA	4
Prevod izveštaja Evropske komisije	5
Saopštenja.....	7
Rad privremenih organa tokom izborne kampanje mora da bude transparentan.....	7
Inicijative i analize.....	8
Izveštaj Evropske komisije – blagonaklon zaključak o napretku i brojni nerešeni problemi.....	8
Održavanje objekata Pošte - prepolovljena konkurencija, udvostručena cena	9
Konferencije	13
Izveštaj Koalicije prEUgovor: Srbija devet godina tapka u mestu.....	13
Mediji	17
Nenadić: U ovu kampanju smo ušli sa neraščišćenim računima	17
Minić: Novcem iz državnog budžeta Vučić kupuje glasove za svoju izbornu listu.....	20
Nenadić: Tužilaštvo treba da pokrene postupak	21

Aktivnosti

Godišnja skupština (AMM) Transparency Internationala održana je putem on-line platforme od 10. do 12. novembra 2023. Na njoj su izabrani novi predsednik i potpredsednica međunarodnog Borda direktora, François Valérian iz Francuske i Ketakandriana Rafitoson iz Madagaskara.

Skupština je izglasala i rezoluciju na predlog kolega iz Makedonije i ogranaka iz regiona, koja će biti predstavljena na konferenciji UNCAC u Atlanti, a odnosi se na veću transparentnost u oblasti finansiranja partija.

Alarm izveštaj koalicije prEUgovor predstavljen je 21. novembra. Izveštaj obuhvata period od maja do oktobra 2023. i u njemu se konstatuje da Srbija već devet godina tapka u mestu kada je u pitanju članstvo u Evropskoj uniji, a u najvažnijim oblastima koje se tiču vladavine prava konstantno izostaje suštinski napredak. Detaljnije u poglavlju „Konferencije“.

U organizaciji Kancelarije za demokrate Institucije i ljudska prava Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS/ ODIHR) i sekretarijata Transparency International u Varšavi je 7. i 8. novembra održan Peti Bootcamp o političkom integritetu. Cilj ovih radionica je nastavak saradnje da se održe demokratske reforme kako bi se sprečila politička korupcija, kroz jačanje kapaciteta civilnog društva u korišćenju praktičnih alata za prevenciju. Ispred TS, na radionici je učestvovala Zlata Đorđević, koja je predstavila alate parlamentarnog nadzora u Srbiji. Radionica o političkom integritetu pod nazivom „Intervencije civilnog društva za unapređenje parlamentarnog nadzora“ okupila je predstavnike civilnog društva, članove parlamenata, OEBS-a, nadzornih agencija i eksperata iz ove oblasti.

Programski direktor TS, N. Nenadić, učestvovao je na sastanku predstavnika Nacionalnog konventa o EU sa ambasadorom EU, Emanuelom Žofreom i njegovim saradnicima. Sastanak je održan 9. novembra povodom novog godišnjeg izveštaja Evropske komisije o Srbiji. Nenadić je ukazao na potrebu da EU meri napredak Srbije ne samo prema onome što je urađeno tokom prethodne godine, već i na osnovu onoga što su državni organi propustili da urade, a trebalo je. U domenu korupcije je stoga veoma bitno meriti ne samo koliko je bilo istraženih slučajeva, već i da li je bilo onih koji su dokumentovani i izneti u javnost, a nisu istraženi.

Predstavnica TS Zlata Đorđević razgovarala je 23. novembra sa predstavnicima Parlamentarne skupštine Saveta Evrope (PSSE) koji posmatraju izbore u Srbiji, zakazane za 17. decembar. Ispred misije PSSE u razgovoru su učestvovali poslanici Stefan Šenah, Tamara Vonta, Jose Maria Sanchez Garsija i Laura Kastel. Tema razgovora bila je razmena iskustava u vezi sa predstojećim izborima u Srbiji.

Predstavnici TS, Miloš Đorđević i Nemanja Nenadić su održali napredni trening za novinare na temu istraživanja i izveštavanja u javnim nabavkama 1. i 2. novembra u Beogradu. Na treningu je

predstavljen rad ključnih institucija u sistemu javnih nabavki, kako novinari mogu da iskoriste njihove nalaze i kako da pretražuju Portal javnih nabavki.

Nemanja Nenadić učestvovao je 17. novembra na godišnjoj konferenciji Udruženja tužilaca, posvećenoj razgovoru o tome kako novi tužilački zakoni pomažu borbi protiv korupcije. Nenadić ke rekao da je jasno da su tužiocima potrebni određeni uslovi da bi ostvarivali bolje rezultate u borbi protiv korupcije, ali da postoji i pitanje proaktivnosti samih tužilaca i njihove volje da rade na nekim predmetima za koje u javnosti postoji veliki interes. „Kako podići proaktivnost tužilaca, kako ih podstaći da rade na slučajevima za koje nisu podnete krivične prijave a cirkulišu u javnom mnjenju, objavljeni su u medijima, ili u izveštajima nevladinih organizacija ili čak nekih državnih organa?“, upitao se on.

On je ukazao da se iz civilnog sektora svaki put pred izbore sugeriše tužilaštvu da obznani javnosti šta nije dozvoljeno u vezi sa izbornim procesom, da jasno kažu šta je zloupotreba službenog položaja i podstaknu građane da im se obrate ako imaju sumnje na takva dela. No, ti apeli iz tužilaštava uvek izostaju.

Programski direktor Transparentnosti Srbija, Nemanja Nenadić, održao je 1. novembra predavanje o propisima i institucijama zaduženim za borbu protiv korupcije u okviru Antikorupcijske pravne klinike Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu.

Predstavnici TS, Miloš Đorđević i Nemanja Nenadić, predstavili su nalaze Indeksa javnih nabavki u lokalnim samoupravama predstavnicima USAID misije na sastanku održanom 7. novembra u Beogradu

Antikorupcijsko savetovalište TS (ALAC) radilo je i tokom novembra. Sve informacije o mogućim slučajevima korupcije građani mogu prijaviti, odnosno dobiti potrebna obaveštenja, na broj 069 1978 158 ili putem mejla ts@transparentnost.org.rs.

U novembru smo imali 205 objavljenih vesti o našim aktivnostima ili izjava predstavnika TS.

Na sajt TS, u segmentu „Inicijative i analize“, postavili smo nekoliko novih [analiza](#), kao i predloga za poboljšanje propisa, zahteva za pristup informacijama od javnog značaja, odgovora na zahteve ili na žalbe i tužbe podnete zbog neodgovaranja. Među njima su inicijative tužilaštvu da podnese tužbe za poništaj nezakonitih rešenja Vlade Srbije o postavljenju vršilaca dužnosti. Reč je rešenjima koja su retroaktivna ili o slučajevima prekoračenja dozvoljenog broja postavljenja vršioca dužnosti (jednom na šest meseci i u izuzetnim slučajevima još jednom na tri meseca). Na sajtu su i prijave koje je tim TS za praćenje izborne kampanje podnosio Agenciji za sprečavanje korupcije zbog uočenih slučajeva kršenja zakona.

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnom mesecu:

Pod lupom

Da li je prestao mandat direktoru BIA

13. novembra 2023.

Javnost je upoznata sa time da je Aleksandar Vulin podneo ostavku na mesto direktora Bezbednosno – informativne agencije, pa stoga ne čudi da je u nedavnom intervjuu on predstavljen kao „doskorašnji direktor BIA“

Međutim, po svemu sudeći, Vulin je i dalje direktor BIA, a nepoznato je ko rukovodi ovom važnom institucijom, ukoliko on to ne čini. Da je Vulin i dalje direktor može se pročitati i na sajtu ove institucije.

Na osnovu člana 5. Zakona o BIA, „Radom Agencije rukovodi direktor, koga postavlja i razrešava Vlada.“ O načinu postavljanja i razrešenja ne postoji ni jedna druga odredba u ovom zakonu, niti upućivanje na drugi propis. Usled toga bi Vulinu mandat mogao da prestane jedino kada Vlade Republike Srbije donese takvo rešenje. Rešenje o postavljenju Vulina (broj 24 broj 119-9968/2022) doneto 1.12.2022. godine, objavljeno je u Službenom glasniku i na sajtu Vlade.

S druge strane, poslednja vidljiva sednica Vlade održana je 3.11.2023. i na njoj nije doneto rešenje o razrešenju Vulina, niti postavljanju novog direktora ili vršioca dužnosti. Takvog rešenja nema ni u Službenim glasnicima koji su objavljeni 7. i 10. novembra.

Ovaj slučaj je obelodanio ozbiljne pravne praznine u Zakonu o BIA.

Prva je to što u njemu nisu uopšte propisani uslovi za izbor direktora, ali ni razlozi za njegovo razrešenje, kao ni pravila o imenovanju vršioca dužnosti kada se za tim ukaže potreba. Problem bi jednim delom mogao da bude rešen primenom normi koje postoje u drugom zakonu – o državnim službenicima, koji sadrži pravila o konkursu, razlozima za razrešenje i postavljanju vršilaca dužnosti na upražnjena mesta.

Međutim, kao što se može videti iz rešenja na osnovu kojeg je Vulin postavljen za direktora pre manje od godinu dana, Vlada se nije pozvala na odredbe tog zakona, što bi značilo da funkciju direktora BIA ne tretira kao „položaj“ u smislu Zakona o državnim službenicima. Ovo je sporno zato što se na osnovu Zakona o državnim službenicima (član 34, st. 1.) mesto direktora „posebne organizacije“ smatra položajem u državnoj upravi, a na osnovu Zakona o BIA, ta institucija se definiše kao „posebna organizacija“ (član 1).

Prevod izveštaja Evropske komisije

23. novembra 2023.

Konačno se dogodila jedna važna i dobra stvar kada je reč o prevodima izveštaja Evropske komisije koje objavljuje Ministarstvo za evropske integracije. Evropska komisija, kada definiše ključne prioritete za Srbiju u raznim oblastima, a to je naročito vidljivo upravo kada je reč o borbi protiv korupcije, ukazuje na to da želi da vidi rezultate. U tom smislu, na engleskom se koristi izraz „track record“, koji se jezički može prevesti kao „uspostavljanje evidencija“, a tako je do sada i činjeno.

Međutim, suština poruke koju je Srbija dobijala iz Brisela je očigledno bila drugačija. Poenta nije bila u tome da treba početi sa prikupljanjem nekih podataka, ili svakako to nije bila jedina stvar koju treba učiniti. Reč je o tome da je trebalo, i kroz statistički prikaz onoga što je učinjeno, pokazati da li postoji napredak.

Primer prevoda koji je dovođio do pogrešnog zaključka jeste jedna od ključnih preporuka iz izveštaja EK za 2022. godinu, gde se od Srbije tražilo da: „dalje unapredi svoju evidenciju o istragama, krivičnom gonjenju i pravnosnažnim sudskim odlukama u slučajevima korupcije na visokom nivou, uključujući i oduzimanje imovine stečene krivičnim delom;“ Čitalac koji se pouzda u srpski prevod tako je mogao da pomisli da je zadatak bio da se unapredi način kako se beleže podaci o sprovednim istragama i presudama.

U ovogodišnjem izveštaju, Evropska komisija je gotovo istim rečima ponovila preporuku, ali je prevod znatno bolji: Srbija treba da: „poboljša bilans rezultata kada je reč o istragama, krivičnom gonjenju i pravnosnažnim presudama u predmetima korupcije na visokom nivou,

naročito u pogledu oduzimanja imovine stečene krivičnim delom“.

Sad kada je i na srpskom jeziku jasno šta bi trebalo da se učini, ostaje „samo“ da se vidi da li će biti i rezultata

Saopštenja

Rad privremenih organa tokom izborne kampanje mora da bude transparentan

4. novembra 2023.

Transparentnost Srbija ukazala je predsednicima i članovima privremenih organa u 65 gradova i opština da imaju obavezu da obezbede javnost svog rada, omogućavanjem novinarima da prisustvuju sednicama i objavljuvanjem obrazloženja za odluke koje donose.

Na osnovu Zakona o lokalnoj samoupravi, privremeni organ „obavlja tekuće i neodložne poslove“ iz nadležnosti skupštine, gradonačelnika/predsednika opštine i veća. Javnost rada ovih organa uređena je važećim statutima, poslovniciama, ili drugim odgovarajućim posebnim aktima. Statuti i poslovnici koji uređuju rad svih 65 raspuštenih skupština predviđaju održavanje sednica otvorenih za javnost i medije

Prema podacima kojima TS raspolaže, od 65 opština i gradova, u 46 sednice veća su bile otvorene za javnost odnosno medije, u 10 nisu, a za devet nema podataka.

Stoga bi prilikom donošenja poslovnika o radu privremenih organa, trebalo voditi računa da nivo javnosti njihovog rada ne sme biti manji od nivoa javnosti rada skupština i veća.

TS je takođe preporučila da se sve odluke koje bude doneo Privremeni organ, kao i prateći materijali (predlog odluke sa obrazloženjem, zapisnici) objavljuju ne samo u službenim glasilima, već istog dana i na internet prezentaciji jedinice lokalne samouprave. Na taj način bi se moglo utvrditi i da li je zaista reč o obavljanju tekućih i neodložnih poslova, za šta su privremeni organi jedino ovlašćeni.

Najzad, pošto Transparentnost Srbija prati aktivnosti javnih funkcionera tokom izborne kampanje, kao i pojavu „funkcionerske kampanje“, ukazali smo na zakonske obaveze i zabrane koje imaju kao javni funkcioneri, među kojima je i zabrana korišćenja javnih resursa koji im stoje na raspolaganju za vršenje političkih aktivnosti. TS ih je pozvala i da se uzdrže od korišćenja javne funkcije za obezbeđivanje dodatne promocije političkog stranaka koje predstavljaju tokom izborne kampanje, organizovanjem i učestvovanjem u promotivnim aktivnostima u svojstvu člana privremenog organa.

Inicijative i analize

Izveštaj Evropske komisije – blagonaklon zaključak o napretku i brojni nerešeni problemi

9. novembra 2023.

Ocena Evropske komisije¹ o „ograničenom napretku“ Srbije u borbi protiv korupcije je previše blagonaklona. S druge strane, izveštaj EK je značajan, jer ukazuje na neke od najvažnijih nerešenih problema, uključujući direktno ugovaranje nabavki za infrastrukturne projekte, nezakonito v.d. stanje u javnoj upravi i javnim preduzećima, činjenicu da nije unapređen pravni okvir za finansiranje kampanje, odsustvo saradnje Vlade sa Savetom za borbu protiv korupcije, kao i to što nakon presuda za korupciju nema podataka o oduzimanju imovine stečene krivičnim delom.

U oblasti borbe protiv korupcije, na pozitivnu ocenu su uticala tri faktora. Prvi je to što je nešto rađeno u vezi sa pet neispunjenih preporuka GRECO iz četvrtog kruga evaluacije, koje je inače trebalo ispuniti još 2016. godine. Zaista, neke aktivnosti su preduzete kada je reč o vrednovanju rada tužilaca i izboru glavnih tužilaca. S druge strane, nije ni pokušano da se izmeni skupštinski Poslovnik, kako bi se sprečile manipulacije u vezi sa hitnim postupkom razmatranja zakona, a ministar pravde je i dalje član Visokog saveta tužilaštva, nasuprot preporuci GRECO. Dalje, izveštaj konstatuje povećanje broja konačnih osuda u predmetima koje vodi Tužilaštvo za organizovani kriminal (sa 19 iz 2021. na 21 u 2022. godini), ali i pad broja osuda kada je reč o predmetima iz nadležnosti viših javnih tužilaštava (212 u odnosu na 255). EU konstatuje da je izrađen predlog antikorupcijske strategije, ali i to da njen kvalitet još uvek nije zadovoljavajući. Predsednica Vlade je najavila usvajanje ovog dokumenta u naredna „dva do tri meseca“², pri čemu je neizvesno da li će u tom periodu biti formirana nova Vlada.

Ocena o „izvesnom napretku“ kada je reč o javnim nabavkama vezana je za ukidanje posebnog Zakona o linijskoj infrastrukturi, što je bila jedna od ključnih preporuka. Iako se konstatuje da je donet poseban zakon za EXPO 2027, koji će na sličan način isključiti nabavku veoma vrednih javnih radova iz sistema javnih nabavki, ocena nije umanjena, niti se ukidanje ovog zakona pominje kao jedna od preporuka. I dalje se među najvećim problemima ističe ugovaranje nabavki na osnovu međudržavnih sporazuma Srbije sa trećim zemljama, suprotno pravilima EU, ali i to da je prikazana vrednost tako izuzetih nabavki niska u odnosu na broj projekata koji se sprovode na osnovu takvih izuzetaka. Izveštaj EK podseća i na neispunjene obaveze iz Medijske strategije uključujući i nerešeno pitanje oglašavanja javnog sektora u medijima.

Ukupna ocena je da korupcija „preovlađuje u mnogim oblastima i da je to razlog za zabrinutost“. EK ističe i da je potrebna „snažna politička volja da bi se delotvorno rešavali problemi korupcije, kao i robusan odgovor krivičnog pravosuđa na slučajeve korupcije na visokom nivou“.

¹ https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/serbia-report-2023_en

² <https://www.srbija.gov.rs/vest/746442/u-izvestaju-ek-nije-zabelezeno-nazadovanje-ni-u-jednoj-oblasti.php>

Održavanje objekata Pošte - prepolovljena konkurencija, udvostručena cena

29. novembra 2023.

Pošta Srbije je za održavanje higijene u svojim objektima planirala 55% veće troškove nego 2021, a zbog odsustva konkurencije će ove usluge platiti čak 94,5% skuplje, pokazuju podaci sa Portala javnih nabavki.

JP Pošta Srbije je u leto 2023. godine sprovela javnu nabavku usluga održavanja higijene objekata preduzeća širom zemlje na period od tri godine[1]. Preduzeće je identičnu javnu nabavku sprovelo i 2021. godine, s tim da je tada period ugovaranja bio dve godine.[2] Ukupno gledano, za ove potrebe JP Pošta je 2021. planirala 824 miliona dinara[3] (bez PDV), a 2023. godine milijardu i 912 miliona dinara. Kada se poređenje vrši po jednoj godini za nabavku iz 2021. godine taj iznos je 412 miliona dinara, dok je za nabavku iz 2023. taj iznos 637 miliona dinara (54,6% skuplje).

Rast cene nije posledica razlike u predmetu nabavke. Naprotiv, kako se može zaključiti iz konkursne dokumentacije, površina poslovnog prostora koja je predmet čišćenja ne samo da nije povećana, već je smanjena za 6,583 m², odnosno za 3,2% u odnosu na 2021. godinu. Na rast procenjene vrednosti ove nabavke je svakako mogla da utiče inflacija, koja je za ove dve godine kumulativno bila oko 20%, ili još veći porast cena ovih usluga. Podaci o tome bi mogli da se nađu u dokumentaciji o ispitivanju tržišta, koje naručilac mora da sprovede pre nego što započne javnu nabavku, ali se ne objavljuju.

Situacija u kojoj naručilac nerealno visoko proceni vrednost svojih nabavki ne predstavlja nužno opasnost po javne resurse. Ukoliko ima konkurencije, kroz nadmetanje će se doći do realne vrednosti traženih usluga. Problem nastaje kada konkurencije nema, bilo tako što je sam naručilac ograniči postavljanjem diskriminatornih kriterijuma, ili kada ponuđači podele tržište, umesto da se nadmeću za dobijanje posla.

Izgleda da se upravo to dogodilo u ovom slučaju, zbog čega će javno preduzeće plaćati usluge čišćenja svojih prostorija gotovo duplo skuplje nego ranije. Dok je 2021. najbolja ponuđena cena bila 326,955,424.11 dinara po jednoj godini ugovora, ona je sada 635,911,343.28 dinara, odnosno 94,49% više. To se može direktno povezati sa nivoom konkurencije. Dok je za deset "partija", odnosno održavanja prostorija u raznim delovima zemlje, JP Pošta 2021. godine dobila ukupno 29 ponuda (između 2 i 4 po jednoj partiji), 2023. je za sedam partija dobila samo jednu ponudu, a u preostale tri partije dve ponude. Štaviše i te tri ponude su bile ocenjene kao neprihvatljive. Upravo to bi mogao biti glavni razlog zbog kojeg je 2021. najniža ponuđena cena u proseku bila manja za 20.7% od inicijalno procenjene, dok je ta razlika 2023. bila svega 0.24%.

O ovom postupku javne nabavke objavljen je tekst na portalu Nova.rs. U tom tekstu se akcenat stavlja na firmu koja je dobila posao u konzorcijumu sa nekoliko drugih privrednih subjekata, uz ocenu da je reč o firmi koja je „bliska SNS“ („Konkord Stil“).[4] Uopšte uzev, podaci o povezanosti dobitnika ugovora sa naručiocem ili vlastima generalno, jesu dobar razlog da se nabavka podvrgne dodatnim proverama. Međutim, ta informacija nije dovoljna da se zaključi da li je nabavka zaista bila nameštena ili štetna – to se može utvrditi samo analizom planiranja, postavljenih uslova, kriterijuma, postupka i ponuda.

Inače, ista firma je učestvovala u nadmetanju i 2021. godine, kada je dobila ugovore za osam od deset partija. Ugovor za preostale dve partije dodeljen je drugom ponuđaču, a zanimljivo je da taj ponuđač nije uopšte učestvovao u javnoj nabavci iz 2023. godine.

Jedan drugi ponuđač se pak pojavljuje i 2021. i 2023. godine, ali u različitim svojstvima. Naime, firma „Telus PRO“, ćerka firma Telekoma, je 2021. godine, u grupi sa još nekoliko privrednih subjekata, nastupila kao ponuđač u postupku za svih 10 partija, ali tada nije dobila nijedan ugovor. Ova ista firma se u postupku iz 2023. godine pojavljuje kao član grupe ponuđača koju predvodi „Konkord stil“, zajedno sa firmom „Telus“. Da stvar bude još zanimljivija, firma „Telus“, još jedna ćerka firma Telekoma, je u toku 2022. godine izmenama ugovora uvedena kao podizvođač u ugovore o održavanju higijene koje „Konkord stil“ imao sa Poštom. Ova firma se takođe pojavljuje kao član grupe ponuđača koja je dobila ugovore o održavanju higijene iz 2023. godine.

Na osnovu svega izloženog, može se zaključiti da postupak javne nabavke nije ostvario jedan od glavnih ciljeva – da se kroz nadmetanje dođe do najpovoljnije vrednosti za novac kojim raspolaže javno preduzeće. Zakon ne zabranjuje udruživanje firmi radi dobijanja posla i podnošenje zajedničkih ponuda, ali im brani da zaključuju „restriktivne sporazume“. Ispitivanje da li je u konkretnom slučaju konkurencija narušena neopravdano je u nadležnosti Komisije za zaštitu konkurencije.

Odgovornost JP Pošte kao naručioca za ovakav ishod vezana je za postavljanje uslova da bi neko uopšte konkurisao za dobijanje ovog posla. Ti uslovi su 2023. bili teži nego dve godine ranije. U oba slučaja se tražilo da je ponuđač u periodu od prethodne tri godine pre podnošenja ponuda u ugovorenom kvalitetu izvršio uslugu održavanja higijene objekata. Pri tom je JP Pošta tražila da je usluga pružana u određenoj vrednosti, u određenom broju objekata, određene površine. Međutim, ne samo da je povećana tražena vrednost prethodnih poslova (približno za 20%), što je razumno, s obzirom na inflaciju, već su povišeni zahtevi i u pogledu broja održavanih objekata i njihove kvadrature, što nije opravdano, jer se predmet nabavke nije značajno menjao. Na primer, u beogradskom regionu, 2021. je uslov za firme da se jave bio da su ranije održavali najmanje 100 objekata površine 34 hiljade metara kvadratnih. Kod nabavke iz 2023. ti uslovi su podignuti na 130 lokacija i 42 hiljade metara kvadratnih. Uz sve to je u 2023. postavljen uslov, koga ranije nije bilo, da je pružanje takve usluge trajalo 24 meseca neprekidno. Slično tome, podignuti su i zahtevi u pogledu broja radno angažovanih lica (npr. 160, umesto 143 za beogradski region). Drugim rečima, postoji mogućnost da su ponuđači ciljano navedeni da nastupe „u jednoj koloni“, postavljanjem uslova koje niko od njih nije mogao da ispuni samostalno.

U kombinaciji sa povećanom procenjenom vrednošću nabavke to je dovelo do ishoda u kojem će javno preduzeće potrošiti na čišćenje više novca nego što je bilo neophodno.

Pogledajte [Infografik sa svim podacima i tabelama](#)

ЈП Пошта Србије – набавка услуга одржавања хигијене објеката – смањење конкуренције и повећање цене

ЈП Пошта Србије је у лето 2023. године спровела јавну набавку услуга одржавања хигијене објеката предузећа широм земље у периоду од три године. Предузеће је идентичну јавну набавку спровело и 2021. годину, с тим да је тада период уговарања био две године.

Иако је обим посла приближно исти, а инфлација у периоду 2021/2023 приближно 20%, јавно предузеће је проценило да ће вредност набавке, по једној години, бити за 54,6% већа. Није познато да ли за ову процену постоји оправдање, јер се подаци о испитивању тржишта не објављују. Подаци су прикупљени са Портала јавних набавки.

ПОСКУПЉЕЊЕ ОД ПРЕКО

225 милиона динара

посматрано према години уговора

Колико је ЈП Пошта Србија проценила да ће коштати чишћење просторија?

Процењена вредност уговора по години уговора (без ПДВ-а)

СТРОЖИ УСЛОВИ ЗА

учешће у поступку 2023.

ЈП Пошта је повећала захтеве и у погледу кадровског капацитета и обима раније обављених послова, за шта нема оправдања јер се површина објеката који се чисте није повећала, већ је незнатно смањена.

Постављање строжих услова пред понуђаче може да доведе до смањења конкуренције, што се у овом случају и догодило.

Графикон показује збир тражених услова за свих 10 партија.

Вредност извршених услуга одржавања хигијене објеката у претходне три године

У току једне године пружена услуга одржавања објеката на површини од:

Услуга пружена на наведеном броју локација:

Број ангажованих лица:

ОДСУСТВО

КОНКУРЕНЦИЈЕ (ИПАК) УТИЧЕ НА ЦЕНУ

Број понуда 2023. је више него преполовљен у односу на 2021. Последице су очигледне: док су 2021. понуђачи тражили 20% мање новца од оног што је ЈП Пошта проценила, разлика између процењене и понуђене цене је 2023. била занемарљива. Штета по јавне ресурсе је очигледна, а једино остаје питање да ли је то плод незаконитих договора између понуђача или сужавања конкуренције од стране самог јавног предузећа кроз постављање строжих услова.

ДУПЛО ВЕЋЕ

ЦЕНЕ ПОНУЂАЧА РАДОВА

Прерачунато по годишњој цени уговора, за чишћење просторија ЈП Пошта Србија, понуђачи су тражили готово дупло више новца у односу на претходни уговор

Понуђена цена по години уговора (без ПДВ-а)

Детаљан приказ и износе представљене у овој инфографици можете погледати на наредним странама.

Kingdom of the Netherlands

Пројекат „Спасовање јавних ресурса – Брод који цури“ подржан је од стране Министарства спољних послова Краљевине Холандије у оквиру програма МАТРА. За ставове изнете у инфографику одговорна је једино Транспарентност Србија и не може се ни у ком случају сматрати да они одражавају ставове Министарства спољних послова Краљевине Холандије.

www.transparentnost.org.rs
TransparencySer
Transparentnost.Srbija

Konferencije

Izveštaj Koalicije prEUgovor: Srbija devet godina tapka u mestu

22. novembra 2023.

Srbija već devet godina tapka u mestu kada je u pitanju članstvo u Evropskoj uniji, a u najvažnijim oblastima koje se tiču vladavine prava konstantno izostaje suštinski napredak, izjavila je koordinatorka koalicije prEUgovor i istraživačica Beogradskog centra za bezbednosnu politiku, Jelena Pejić Nikić na predstavljanju Alarm izveštaja koalicije prEUgovor.

Izveštajni period pokriva period od maja do oktobra 2023. godine. "Ovaj period proveli smo u nepredviđenim vanrednim okolnostima, počev od dva masovna ubistva među maloletnicima i mladima koja su traumatizovala društvo. Događaji su pokazali sistemske propuste i predstavljaju najstrašnije posledice negovanja kulture nasilja u javnom prostoru. Događaji su pokrenuli i proteste, a početkom novembra su raspisani izbori", navela je Pejić Nikić.

Iz koalicije su naveli da su masovni protesti "Srbija protiv nasilja? u Beogradu i drugim gradovima u Srbiji pokazali su da su građani svesni sistemskih problema i njihovih potencijalnih i stvarnih posledica.

"Nedostatak suštinskih reformi u oblasti slobode izražavanja i medija, te u reformi policije i borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala redovno konstatuju i Evropska komisija i koalicija prEUgovor, među ostalima, kao kamen spoticanja Srbije u dostizanju standarda vladavine prava koji se zahtevaju u okviru evropskih integracija. Problematično funkcionisanje demokratskih institucija, koje se prati u okviru političkih kriterijuma, koči napredak u ovim oblastima iz poglavlja 23 i 24. U ovim institucijama nije bilo volje da se ključni i već identifikovani problemi reše, dok se odgovornost izbegavala", navodi se u izveštaju.

Bojan Elek, zamenik direktora BCBP-a, ocenio je da je vlada nakon ubistava u maju izašla sa ad hoc predlozima, za koje nije jasno koliko su povećale bezbednost. "Prvi set mera ticao se raspoređivanja dodatnog broja policajaca u škole, dok je druga mera bila kampanja za predaju oružja koja je trajala od 8. maja do kraja juna. Policija je bila na 'ivici izdržljivosti' jer su policajci iz svih sektora bili raspoređivani po školama. Da li su to mere koje su povećale bezbednost? Možda u prvom trenutku da, ali sva istrživanja na ovu temu koja dolaze i Sjedinjenih Američkih Država, pokazuju da to na duži rok ne povećava niti osećaj bezbednosti niti bezbednost u školama", rekao je Elek.

Jasmina Krunic ispred organizacije Astra izjavila je da su događaji iz maja izneli na površinu realno stanje u kom se nalazi srpsko društvo. "Umesto suočavanja sa situacijom i preuzimanja odgovornosti, mi smo od najviših predstavnika vlasti čuli da su za ono što nam se dogodilo krive zapadne vrednosti. Osim toga, pokazivanje spiska na toj istoj konferenciji za medije bilo je ozbiljno kršenje prava na privatnost i zalaženje u privatne podatke", navela je Krunic. Ona je ocenila da se samo priča o nasilji, da se sprovede samo formalne mere, ali ne i one koje bi suštinski doprinele rešavanju problema nasilja.

Govoreći o ulozi Narodne skupštine tokom majskih ubistava, Nemanja Nenadić, programski direktor Transparentnost Srbija, ocenio je Skupština mogla da ima mnogo aktivniju ulogu. "Na primer, nije uređen pravni osnov za oduzimanje oružja, to je trebalo da učini Narodna skupština. Mogli su da donesu dopune

zakona kako bi to pitanje zakonski uredili. Umesto toga, taj proces se odvijao na osnovu naredbe ministra, što je dovelo do stvaranja pravne nesigurnosti", rekao je Nenadić.

Kako je objasnio, uloga Narodne skupštine kod ovakvih pitanja nije precizno definisana, ali je Skupština propustila priliku da pomogne drugim državnim organima i javnosti da se reše problemi."U jednom trenutku Skupština je pokazala opredeljenje da razmotri pojedine aspekte tragedija koja se dogodila kroz jedan vid skupštinskog rada koji

poslovnik poznaje - anketni odbor. Međutim, to se završilo i pre nego što je počelo i nije bilo prilike da javnost Srbije dođe do nekih informacija o sistemskim propustima i problemima", rekao je Nenadić.

Kada je reč o sveukupnom radu Narodne skupštine u prethodnih šest meseci, Nenadić je rekao su nastavljene loše prakse koje su se i ranije dešavale."Mogli smo da vidimo opstrukcije predloga koji su dolazili od opozicionih stranaka. Ono što je još više bilo primetno jesu i sednice sa velikim brojem tačaka u objedinjenoj raspravi. Poslednja sednica imala je preko 60 tačaka iako su teme bile potpuno različite. Tako su ispod radara prošli neki važni zakoni sa veoma koruptivnim rizikom, poput zakona o EXPO 2027 o kom nije bilo nikakve javne rasprave, koji stavlja van snage Zakon o javnim nabavkama za nabavke vredne preko milijardu evra", rekao je Nenadić.

Podsetio je da je EK dala pozitivnu ocenu za oblast javnih nabavki jer je skupština ukinula zakon o linijskoj infrastrukturi koji je služio da se za neke od najvažnijih infrastrukturnih projekata ne primeni Zakon o javnim nabavkama. Ali, da suštinske volje da se korupcija umanja nema pokazuje Zakon o EXPO-u, koji će imati ozbiljnije finansijske posledice nego posebni zakon o linijskom saobraćaju.

U Alarm izveštaju koji je objavila koalicija prEUgovor navodi se da problemi iz prethodnih izbornih ciklusa ostaju i dalje aktuelno, a Vlada praktično nije ništa učinila da postupi po preporukama međunarodnih organizacija, koje je dobila nakon prethodnih izbora.

"Izborna kampanja je neformalno započeta još u martu, serijom masovnih mitinga na kojima je predsednik Republike promovisao novi politički pokret. Državni organi nisu ni pokušali da razreše brojna otvorena pitanja, uključujući u to i 'botovanje' javnih službenika", piše u izveštaju koalicije prEUgovor.

Tokom predstavljanja izveštaja, Nemanja Nenadić rekao je da je pre izbora 2020. i 2022. bio vidljiv neki pokušaj da se organizuje ili fingira dijalog o poboljšanju izbornih uslova. "Ranijih godina zamerali samo to što su u reformu bitnih propisa ušle samo one stvari oko kojih su se nagodila vladajuće i opozicione partije. Na primer, oko finansiranja stranaka bile su jedino izvršene samo promene oko dodeljivanja kvota finansiranja. Sa druge strane, nije bilo pokušaja da se ta bitna pitanja na koja ukazuje i ODIHR pokrenu kada je reč o finansiranju kampanje, sprečavanju zloupotrebe javnih resursa tokom kampanje, funkcionerskoj kampanji. Ovog puta, ništa od toga nije ni dotaknuto u ovom periodu", naveo je Nenadić.

Dodao je da uslovi izborni nisu poboljšani, a da ograničenje koje se spominje u Zakonu o elektronskim medijima, a koje se odnosi na medijsko prenošenje aktivnosti pojedinih zvaničnika tokom izborne kampanje, nije promena. Govoreći o tome koliko će novi izbori koštati građane Srbije, Nenadić je rekao da će svaka partija iz budžeta dobiti novac za kampanju, što je iznos nešto manji od 10 miliona evra.

"Postoje i mnogi drugi troškovi, a veći broj njih je skriven. Svaka izborna kampanja mnogo košta ljudi na vlasti baš u tom periodu troše mnogo novca za stvari koje bi im donele popularnost. Pomoć penzionerima sada, ranije mladima, novac za socijalne i razvojne programe, iako to možda ne bi bio prioritet da se ne održavaju izbori", kaže Nenadić.

Bez napretka u oblasti borbe protiv korupcije

U izveštaju se navodi da Srbija već gotovo pet godina nema Nacionalnu strategiju za borbu protiv korupcije, a predlog nove formulisan je na leto 2023. godine. Iz prEUgovora naglašavaju da Strategija ima brojne nedostatke, kao i da ne pokriva sva pitanja iz definisanih prelaznih merila za Poglavlje 23 kao i GREKO preporuka. "Onakva kakva je strategija ne bi rešila probleme u oblasti borbe protiv korupcije, zato je možda bolje što takva nije ni usvojena. To bi moglo da da priliku nekom novom sazivu Vlade da napravi bolji i ambiciozni dokument. Međutim, ne postoji nikakva prepreka da sadašnja vlada u tehničkom mandatu usvaja planske dokumente i možda će ovaj period do izbora biti iskorišćen da se strategija ipak usvoji", ukazuje Nemanja Nenadić.

Naveo je da će Srbija imati suštinski napredak u borbi protiv korupcije onda kada važni slučajevi visoke korupcije uopšte krenu da se ispituju i procesuiraju. "Problem Srbije nije samo to što se ne povećava značajno broj presuda i optužnica, koliko je problem to što se slučajevi ozbiljne korupcije ne ispituju uopšte jer ne postoji proaktivno postupanje većine tužilaštava", navodi Nenadić.

On je takođe ukazao da se na čelu većine javnih preduzeća u Srbiji nalaze ne vršioce dužnosti, nego nezakoniti vršioce dužnosti. „Znači ljudi kojima je istekao svaki mandat, koji nemaju pravo da budu tu, koji nemaju pravo da donose odluke, a donose ih", izjavio Nenadić.

S obzirom na to da su u nezakonitom mandatu, ti "kvazi direktori javnih preduzeća" se vrlo lako odlučuju da izađu u susret nekim građanima koji iskoriste izbornu kampanju da reše neke svoje probleme. "Pa će kao u Kukulovcima i u nekim drugim selima u Srbiji da usledi asfaltiranje, hitno asfaltiranje puteva koji imaju rupe, pa će tako da se uvode nekakva bolja postrojenja električna, vodovodna itd.

Zašto? Zato što ljudi koji su na čelu tih javnih preduzeća su ne samo politički postavljeni, nego su u nezakonitom statusu direktno i lako će odgovoriti na svaki politički mig da urade nešto što može da pomogne vlastima u kampanji", rekao je Nenadić.

On je naveo i da je više od 70 odsto rešenja o postavljenju vršilaca dužnosti u državnoj upravi bilo suprotno zakonu po jednom ili dva osnova, i da će jedna od prvih obaveza nove vlade biti da se takvom bezakonju stane na put.

Koalicija prEUgovor je mreža organizacija civilnog društva osnovana radi praćenja politika koje se odnose na pregovore o pristupanju Srbije Evropskoj uniji, sa posebnim naglaskom na poglavlja 23 i 24. Cilj prEUgovora je da pomogne da se proces pristupanja EU iskoristi za ostvarenje suštinskog napretka u daljoj demokratizaciji srpskog društva. Koaliciju prEUgovor čine: ASTRA - Akcija protiv trgovine ljudima, Autonomni ženski centar (AŽC), Beogradski centar za bezbednosnu politiku (BCBP), Centar za istraživačko novinarstvo Srbije (CINS), Centar za primenjene evropske studije (CPES), Grupa 484 i Transparentnost Srbija (TS).

Mediji

Nenadić: U ovu kampanju smo ušli sa neraščišćenim računima

CINS, Ivana Milosavljević, 5. novembra 2023.

Novi parlamentarni i lokalni izbori u 65 opština i gradova, uključujući i grad Beograd, zakazani su za 17. decembar ove godine. Kancelarija OEBS-a za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) ocenila je da bi ove izbore trebalo da posmatra u punom kapacitetu. To se radi kad se proceni da postoji ograničeno poverenje u izbornu administraciju i sam izborni dan.

Ova Kancelarija je prethodnih godina davala preporuke za poboljšanje izbornih uslova, a kako je na njih reagovano, da li su uslovi sada bolji i koliko smo odmakli u kontroli finansiranja stranaka i kampanja, pričali smo sa programskim direktorom Transparentnosti Srbije Nemanjom Nenadićem.

Da li su uslovi pred ove izbore išta bolji u odnosu na prethodni izborni ciklus?

U suštini nisu. Ako bismo posmatrali ukupno šta se dešavalo u poslednjih godinu dana i da li je nešto promenjeno u bitnim aktima, rekao bih da nema bitnih unapređenja.

Imamo neke pojave koje su novina i koje čine ove izborne uslove lošijim nego što su bili ranije. Lokalni izbori se održavaju samo u jednom delu zemlje, što nismo imali na takav način u dosadašnjim izbornim procesima. To otvara neka od najkrupnijih pitanja izbornih uslova. Na primer, hoće li doći do premeštanja velikog broja stranačkih pristalica u gradove u kojima se izbori održavaju, a gde je taj izborni rezultat u startu neizvestan. To je savršeno moguće uraditi i pritom nije čak ni zabranjeno. Savršeno legalno bi moglo da se preseli 100 hiljada ljudi u Beograd, na primer iz Vojvodine, i da se oni registruju za glasanje u Beogradu, a onda potom da se odjave i da se ponovo prijave u Vojvodini za par meseci.

Očekujete li da će se tako nešto desiti?

To može da se desi, a nije ni na koji način sprečeno. Nemamo ni adekvatan nivo javnosti podataka. Izveštaji o upisu novih birača se objavljuju periodično, a mislim da bi ovde trebalo da se prati čak i na dnevnom nivou. Pre svega bi oko toga vlast i opozicija trebalo da postignu neki sporazum kako bi se garantovala minimalna demokratičnost izbornog procesa.

ODIHR je ocenio je da bi ove izbore trebalo da posmatra u punom kapacitetu. Šta to govori o nama kao društvu?

Govori nam da stvari nisu postavljene kako treba i da se ne pomeraju čak ni kada postoje te preporuke ODIHR-a i kad je sasvim jasno šta je trebalo učiniti. Imali smo niz situacija gde su na potpuno apsurdan način te preporuke primenjene.

Primer radi, u Zakonu o finansiranju je bila preporuka da se propiše kontrola od strane Poreske uprave i to kontrola donatora na osnovu izveštaja Agencije. To je bukvalno prepisano iz preporuke ODIHR-a u zakonsku normu, umesto da se sedne i da se u jednom dijalogu razmisli šta je bila svrha te norme i da se propise nešto što je smisljeno. Ovako imamo situaciju gde bi norma mogla da se tumači da će Poreska uprava da kontroliše sve donatore koji su dali nešto strankama.

A šta bi bilo smisljeno?

Pa smisljeno bi bilo da se kontroliše nešto što je sumnjivo. Neka situacija gde je Agencija na osnovu kontrole videla da postoji nešto što iziskuje proveru. Ovako kako je napisano, umesto da unapredi sistem, stvara se pretnja onim pojedincima i firmama koji bi dali nešto strankama koje nisu po volji Ministarstva finansija i onoga ko rukovodi Poreskom upravom.

Ako pričamo o kontroli finansiranja stranaka, kako ulazimo u ovu kampanju?

Mi smo u ovu kampanju ušli sa neraščišćenim računima onoga što se dešavalo tokom godine. Imamo miting koji je Srpska napredna stranka organizovala krajem maja u Beogradu, uz organizovano dovođenje pristalica i, kako je bilo objavljeno, podelu dnevnica. Reč je o izuzetno visokom trošku od nekoliko miliona evra. Agencija za sprečavanje korupcije je rekla da će se time baviti tek dogodine kada dobije izveštaj o finansiranju stranke van izborne kampanje za 2023. godinu. Taj odgovor je apsolutno neadekvatan, jer ovde imamo vrlo konkretne sumnje da deo tih troškova nije ni mogao biti plaćen u skladu sa zakonskim odredbama. Na primer, isplate dnevnica u gotovini je nešto što je sporno, sve i da novac potiče iz legalnih izvora. Onda, CINS je imao tekst o tome da su angažovani neki resursi javnih preduzeća. To su stvari koje su morale da budu ispitane pre nego što se uđe uopšte u izbornu kampanju.

Koliko smo odmakli u kontroli finansiranja izborne kampanje?

Ništa pozitivno novo se nije dogodilo, nije rešen nijedan od ključnih problema o kojima je govorio ODIHR. Nemamo postavljeno ograničenje koliko smeju da iznose troškovi kampanje po jednom učesniku. Može se opet očekivati da ćemo imati izrazitu nesrazmeru u finansijskim ulaganjima između SNS-a i njegove koalicije i svih ostalih učesnika izbora.

Zar ne bi ograničenje troškova kampanje prouzrokovalo skrivanje stvarnih troškova?

Nema sumnje da bi jedna od mogućnih posledica kada postoji neko ograničenje bilo korišćenje mogućnosti da se te norme zaobiđu i to se dešava stalno i u zemljama koje imaju takvo ograničenje, ali onda kada se to otkrije neko ode u zatvor.

Kod nas i kad donatori stranaka priznaju da nisu dali svoj novac, o čemu smo već pisali, tužilaštvo ništa ne uradi. Šta nam to govori?

Govori nam ono što znamo i inače – da tužilaštvo nije spremno da ispita slučajeve mogućih kršenja antikorupcijskih propisa koji su na neki način povezani ili sa vladajućom strankom ili sa ljudima koji s nalaze u vrhu vlasti. Ovde je pronađen modalitet za to tako što je ispitan veoma mali broj učesnika u potencijalnim krivičnim delima.

Šta su najveći problemi u kontrolama koje sprovodi Agencija?

Kada rade kontrolu finansiranja izborne kampanje ne vidi se uvek jasno šta su oni tačno sve proverili i kako su došli do zaključka da nema povrede zakona. Recimo, to nije baš jasno kod TV oglašavanja – da li su proveravali vrednost sekunde u određenom terminu, koliko je bilo oglašavanja, onda pitanje zakupljenih termina. Ono što sasvim izvesno ne rade je međusobno poređenje podataka iz izveštaja. Na primer, ako imate 20 izveštaja o finansiranju kampanja i u jednom ili dva izveštaja se navodi da su stranke plaćale troškove svojim aktivistima. Agencija u kontroli mora da pođe od premise da se takve dnevnice smeju plaćati ili se ne smeju plaćati. Izvesno je da su sve stranke imale nekakve aktiviste tokom kampanje, pa je zakon prekršila ili stranka koja je prikazala te troškove i time opravdala novac koji je dobila iz budžeta ili druge stranke koje to nisu prikazale.

Kad je reč o onome što Agencija radi tokom same kampanje, oni poštuju taj zakonski rok da odgovore po prijavama u roku od 5 dana, ali su ti odgovori često neadekvatni i tumače zakon preusko. Donosili su niz spornih odluka u slučajevima kada funkcioneri koriste javni resurse tokom izborne kampanje. Recimo, to je slučaj kada je jedan promotivni spot snimljen na terasi Predsedništva Republike Srbije, što je očigledno bilo korišćenje javnog resursa za promociju političkog subjekta. Mišljenje Agencije je bilo da nema povrede zakona.

Zašto se preporuke ODIHR-a ne usvajaju ili usvajaju na način da bi, kako ste rekli, ispunile neku formu, zašto se stvari ne menjaju?

Odsustvo nekih promena se može direktno povezati sa interesom partije na vlasti i tu pre svega mislim na odsustvo ograničenja troškova izborne kampanje i želje da se zakonski ograniče promotivne aktivnosti glavnih funkcionera tokom kampanje. Kada je reč o drugim pitanjima, nisam siguran koliko su ona visoko na agendi donosilaca odluka iz vlasti.

Da li se može reći da imamo slobodne izbore?

Kada je glasanje tajno, sloboda izbora je stvar svakog pojedinca, koji odlučuje kako će je iskoristiti. Čak i glasač koji je ucenjen da glasa za jednu stranku ima načina da iza paravana zaokruži koga želi ili da poništi listić. S druge strane, činjenica je da neke građane ne zanima ko će i kako upravljati državom i gradom, ili pogrešno veruju kako ih iznuđeno obećanje „sigurnog glasa“ obavezuje.

Tu nezainteresovanost i strahove kod dela građana koriste stranke koje imaju mogućnost za to, tako što će tim građanima da ponude ustupke da bi ih podržali.

Finansiranje kampanje od strane trećih lica

Nemanja Nenadić u intervjuu za CINS kaže da još uvek nije rešeno finansiranje kampanje od strane trećih lica, što je problem vezan ne samo za Srbiju, već i za mnoge druge zemlje.

„Imali smo pre neki dan da su lepljeni pogrdni plakati protiv nekih opozicionih vođa i ti plakati nisu potpisani. Možemo da naslutimo kome je u interesu postavljanje takvih plakata, ali kako nijedna politička stranka za to nije preuzela odgovornost, ti troškovi neće biti prijavljeni u finansijskim izveštajima.“

Nenadić kaže i da ako bi sutra neki pojedinac ili organizacija izašli javno i priznali da stoje iza tih plakata, oni ne bi bili u obavezi da podnesu izveštaj o troškovima, niti bi Agencija bila nadležna da proveri zakonitost – sve zato što vođenje i finansiranje kampanje od strane trećih lica nije uređeno.

Minić: Novcem iz državnog budžeta Vučić kupuje glasove za svoju izbornu listu

Beta, 29. novembra 2023.

Zlatko Minić iz Transparentnosti Srbija izjavio je da je potpuno jasno i evidentno da predsednik Srbije Aleksandar Vučić zloupotrebljava funkciju i novcem iz republičkog budžeta kupuje glasove za svoju izbornu listu.

Minić je agenciji Beta kazao da u normalnoj zemlji predsednik države ne bi smeo ni da pomisli da kupovinom glasova gradi političku karijeru.

"Kupovina glasova od strane Srpske napredne stranke (SNS) i Aleksandra Vučića je već postala deo uobičajenih izbornih troškova državnog budžeta, kao što je i korišćenje svih javnih resursa za potrebe kampanje SNS-a ili Vučića", smatra Minić.

On kaže da će biti veoma zanimljivo kakvo će biti obrazloženje vlasti da se novac iz budžetske rezerve dodeli srednjoškolicima, penzionerima i studentima.

"Država bi kroz socijalne institucije trebalo da brine o svim siromašnim i ugroženim ljudima, a studentima da dodeljuje stipendije. Ovako, ovo što radi Vučić je klasična kupovina glasova pred izbore. Zabavno zvuči Vučićevo obrazloženje da se novac dodeljuje srednjoškolicima koji nemaju pravo glasa. Naravno da ne glasaju deca, ali glasaju njihovi roditelji na čije račune će biti uplaćen novac", naglasio je Minić.

Na pitanje zbog čega u Srbiji nije zakonom regulisano šta državni funkcioneri smeju, a šta ne smeju da rade u predizbornoj kampanji, Minić je kazao da je ovo što se dešava u Srbiji eksplicitno zabranjeno u Crnoj Gori i Severnoj Makedoniji.

"U određenom periodu pre i posle izbora u Crnoj Gori i Severnoj Makedoniji ne mogu se isplaćivati bilo kakve vanredne naknade", rekao je on.

Minić ističe da se Vučićeva kupovina glasova novcem iz budžeta veoma malo razlikuje od kupovine glasova kada se biračima iz torbe pune para deli po par hiljada dinara za glas.

"Problem je što je kupovina glasova novcem iz budžeta legalizovana i postala normalna za naše prilike", rekao je.

Minić je kao još jedan vid kupovine glasova naveo i primer u kojem je učestvovao bivši košarkaš Dejan Tomašević, sada aktivista SNS-a.

"Na snimku koji kruži društvenim mrežama, Tomašević stoji s grupom ljudi koji kažu da će glasati za Vučića ako im asfaltira ulicu. Mi gledamo snimak u kome neki ljudi traže mito da bi glasali za SNS, a Tomašević ih na to podstrekava, pa čak podstrekava i Aleksandra Vučića na krivično delo 'trgovina uticajem', samo da bi ispunio ucenjivačke zahteve potencijalnih birača. Potpuno nenormalna situacija", rekao je Minić.

Predsednik Srbije Aleksandar Vučić koji je ujedno nosilac izbornih lista "Aleksandar Vučić - Srbija ne sme da stane" na svim nivoima, obećao je penzionerima da će 30. novembra dobiti po 20.000 dinara iz budžeta, korisnici socijalne pomoći će dobiti po 10.000 dinara kao i roditelji i staratelji srednjoškolaca kojima je obećao isplatu po 10.000 dinara uoči glasanja, a studentima po 1.000 dinara, takođe iz republičkog budžeta.

Ekonomisti su procenili da će za ta predizborna davanja iz republičkog budžeta biti izdvojeno preko 400 miliona evra.

Nenadić: Tužilaštvo treba da pokrene postupak

CINS, Ivana Milosavljević, 29. novembra 2023.

Nakon što je CINS objavio [tekst o radu kol centra SNS-a](#), Nemanja Nenadić iz Transparentnosti Srbija kaže da je u njemu dovoljno podataka i dokaza koji ukazuju na različita krivična dela.

Prema rečima Nemanje Nenadića, tužilaštvo bi trebalo da pokrene postupak zbog potencijalnog dela davanje i primanje mita u vezi sa glasanjem iz člana 156. Krivičnog zakonika, odnosno kolokvijalno „kupovina glasova“:

„To je povezano sa situacijom gde se nekim ljudima, bez obzira na to da li su stranačke pristalice ili rade za stranku, nudi nešto – neki novac ili neki dodatni posao, a zauzvrat se traži da glasaju za određenu stranku, određenu listu na izborima“.

Takođe, Nenadić kaže da bi druga povreda zakona mogla da bude povreda tajnosti glasanja jer se traži da se slika glasačkog listića dostavi koordinatorki, odnosno trećem licu.

„Verujem da je objavljivanje ovog teksta sasvim dovoljan razlog za tužilašto da ispita moguće primanje i davanje mita u vezi sa glasanjem i povredu tajnosti glasanja”, navodi Nenadić.

Nenadić dodaje da nije zabranjeno strankama da angažuju individualne spoljne saradnike ili specijalizovane agencije za pružanje ovakvih usluga, ali imaju dužnost da te troškove prijave, kako u preliminarnom, tako i u konačnom izveštaju o troškovima kampanje. U tim izveštajima, kaže, postoje rubrike koje se odnose na razne vrste troškova, uključujući i telefonske, ali nema nijednog koji se izričito odnosio na ovu vrstu aktivnosti.

„Zbog toga kada Agencija za sprečavanje korupcije bude proveravala preliminarni i konačni izveštaj o troškovima kampanje SNS-a za ove izbore, ona bi trebalo da zatraži i dodatne podatke o tome gde su prijavljeni troškovi o kojima se govori u CINS-ovom tekstu”.

Iz beogradskog Višeg javnog tužilaštva, međutim, prebacuju loptu na RIK i GIK, dve izborne komisije.

Iz Višeg javnog tužilaštva za CINS kratko navode da Republička i Gradska izborna komisija imaju zakonska ovlašćenja i obavezu da utvrde nepravilnosti i nezakovitosti u izbornom procesu. Ako nešto utvrde, očekuju da ih o tome obaveste, kažu iz Tužilaštva.

